

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 11 juni 1993

inzake een procedure op grond van artikel 85 van het EEG-Verdrag

(Zaak IV/32.150 — ERU/Eurovisie)

(Slechts de tekst in de Engelse en de Franse taal is authentiek)

(93/403/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE
GEMEENSCHAPPEN,

Overwegende hetgeen volgt :

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese
Economische Gemeenschap,Gelet op Verordening nr. 17 van de Raad van 6 februari
1962, eerste verordening over de toepassing van de arti-
kelen 85 en 86 van het Verdrag ⁽¹⁾, laatstelijk gewijzigd bij
de Akte van Toetreding van Spanje en Portugal, inzon-
derheid de artikelen 4, 6 en 8,Gezien het besluit van de Commissie van 5 december
1988 om in deze zaak een procedure in te leiden,Gezien het verzoek om een negatieve verklaring, of om
een ontheffing op grond van artikel 85, lid 3, van het
Verdrag, dat de Europese Radio-Unie op 3 april 1989
heeft ingediend met betrekking tot haar statutaire bepa-
lingen en andere regels inzake de verwerving van televi-
sierechten op sportevenementen, de uitwisseling van
sportprogramma's in het kader van Eurovisie en de
toegang op contractuele basis van derden tot die program-
ma's,Gezien de bekendmaking van het essentiële gedeelte van
genoemde regels en een korte beschrijving van de daarop
gebaseerde samenwerking in het kader van Eurovisie
overeenkomstig artikel 19, lid 3, van Verordening
nr. 17 ⁽²⁾,Na conform artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17 en
Verordening nr. 99/63/EEG van de Commissie van 25 juli
1963 over het horen van belanghebbenden en derden
overeenkomstig artikel 19, leden 1 en 2, van Verordening
nr. 17 van de Raad ⁽³⁾ belanghebbende derden in de gele-
genheid te hebben gesteld hun standpunt kenbaar te
maken ten aanzien van het voornemen van de Commissie
om een ontheffing te verlenen,Na raadpleging van het Adviescomité voor mededingsre-
gelingen en economische machtsposities,**I. FEITEN**

- (1) De Europese Radio-Unie (ERU) heeft op 3 april
1989 haar statutaire bepalingen en andere regels
inzake de verwerving van televisierechten op sport-
evenementen, de uitwisseling van sportprogram-
ma's in het kader van Eurovisie en de toegang op
contractuele basis van derden tot die programma's
(ERU-standaardovereenkomst betreffende de
verwerving van Eurovisie-rechten op sportevene-
menten, regels betreffende de verdeling van uitzen-
dingsrechten op basis van Eurovisie-
sportovereenkomsten (en aanverwante regels), regels
betreffende het gebruik van het Eurovisie-signaal
en regels betreffende de verlening van onderlicen-
ties aan niet-leden) bij de Commissie aangemeld.
De ERU heeft in haar aanmelding verzocht om een
negatieve verklaring, subsidiair een ontheffing op
grond van artikel 85, lid 3, van het Verdrag.

A. De ERU

- (2) De ERU is een vereniging van radio- en televisie-
omroeporganisaties. Zij is in 1950 opgericht en
heeft haar zetel te Genève. Zij heeft geen commer-
cieel oogmerk. Haar voornaamste doelstellingen
zijn : haar actieve leden te helpen bij het vervullen
van hun opdracht, die erin bestaat zo goed moge-
lijk de belangen van het grote publiek te dienen,
op elk gebied de belangen van haar leden te
behartigen en haar leden bij het voeren van onder-
handelingen van welke aard ook bij te staan of op
hun verzoek namens hen onderhandelingen te
voeren ; de samenwerking tussen haar leden en met
andere omroeporganisaties of groepen van omroep-
organisaties te bevorderen en meer bepaald met alle
mogelijke middelen de uitwisseling van radio- en
televisieprogramma's te stimuleren ; maatregelen
uit te werken en te nemen om tot de ontwikkeling
van de omroepactiviteit in al haar vormen bij te
dragen.
- (3) Het actieve lidmaatschap van de ERU staat open
voor omroeporganisaties of groepen van omroepor-
ganisaties, die in een binnen het Europese omroep-
gebied gelegen land een dienst met een nationaal
karakter en van nationaal belang verstrekken. Op
de leden moet tevens de verplichting rusten om de
gehele bevolking van het land te bestrijken, en zij

⁽¹⁾ PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.⁽²⁾ PB nr. C 251 van 5. 10. 1990, blz. 2.⁽³⁾ PB nr. 127 van 20. 8. 1963, blz. 2268/63.

- moeten ten minste een groot deel daarvan daadwerkelijk bereiken en alles doen wat in hun vermogen ligt om te gelegener tijd de totale bevolking te bedienen. Voorts moet op de leden de verplichting rusten — en zij moeten dit daadwerkelijk doen — gevarieerde en evenwichtige programma's, bestemd voor alle groepen van de bevolking, aan te bieden; een redelijk gedeelte van de programma's moet, ongeacht de verhouding tussen de kostprijs en de omvang van het publiek, op de belangen van bijzondere bevolkingsgroepen of minderheden zijn afgestemd, en de leden moeten een aanzienlijk gedeelte van de uitgezonden programma's hetzij zelf produceren, hetzij onder hun redactioneel toezicht uitbesteden.
- (4) Een groep van omroeporganisaties kan als enkel lid tot de ERU toetreden, wanneer daarin de jure of de facto omroeporganisaties uit één land zijn verenigd, die hetzij individueel, hetzij als regionale organisaties collectief voor het lidmaatschap van de ERU in samenwerking komen. Omroeporganisaties die slechts collectief voor het lidmaatschap in aanmerking komen, moeten elk met betrekking tot het zendgebied waarvoor zij vergunning hebben verkregen, aan de lidmaatschapsvoorwaarden voldoen. Voorts mogen van een groep deel uitmaken:
- a) een organisatie die er uit hoofde van het nationale recht mee is belast namens de tot de groep behorende omroeporganisaties, waarmee zij institutioneel moet zijn verbonden, binnenlandse en grensoverschrijdende activiteiten te coördineren en te leiden;
 - b) een organisatie die hoofdzakelijk tot taak heeft namens de tot de groep behorende omroeporganisaties, waarmee zij institutioneel moet zijn verbonden, technische zend- of transmissiefaciliteiten permanent te beheren;
 - c) omroeporganisaties die diensten op het gebied van gespecialiseerde programma's verstrekken, in coördinatie met en ter aanvulling van de door de overige leden van de groep aangeboden diensten.
- (5) Deze voorwaarden brengen met zich dat het actieve lidmaatschap is voorbehouden aan omroeporganisaties die uit hoofde van het nationale recht en de nationale praktijk met een bijzondere publieke opdracht zijn belast, ongeacht hun opzet of wijze van financiering. Dergelijke omroeporganisaties moeten in het belang van het publiek diensten op het gebied van de omroep verstrekken, zonder zich door rentabiliteitsoverwegingen te mogen laten leiden. Dit komt vooral hierin tot uiting dat zij verplicht zijn gevarieerde programma's aan te bieden, waaronder culturele, educatieve en wetenschappelijke programma's en programma's bestemd voor minderheidsgroepen, die commercieel niet aantrekkelijk zijn, en dat zij, ongeacht de kostprijs, de gehele bevolking van het land moeten bestrijken. Zij mogen zich niet vooral toeleggen op populaire programma's, waarmee een hoge kijk- of luisterdichtheid kan worden bereikt en die inkomsten uit reclame kunnen opleveren, noch zich in bepaalde soorten programma's specialiseren of uit rentabiliteitsoverwegingen uitsluitend in dichtbevolkte gebieden uitzenden. De nieuwe, volledig commerciële omroepen die de laatste jaren in verschillende Lid-Staten zijn opgekomen, voldoen gewoonlijk niet aan deze voorwaarden en worden bijgevolg niet als lid aanvaard.
- (6) De actieve leden zijn verplicht de doelstellingen van de ERU te helpen verwezenlijken en een daadwerkelijke bijdrage tot de uitwisseling van radio- en televisieprogramma's en de andere werkzaamheden van de ERU te leveren. Sinds haar samengaan met haar Oosteuropese tegenhanger OIRT (Organisation Internationale de Radiodiffusion et Télévision) (zie overweging 8) telt de ERU 67 actieve leden (inclusief groepen van omroeporganisaties voor radio en televisie) in 47 landen binnen het Europese omroepgebied. De meeste zijn openbare omroeporganisaties, maar er zijn ook enkele particuliere omroepen bij, die echter wel met een publieke opdracht zijn belast. In de meeste landen is er slechts één lid. Uitzonderingen binnen de Gemeenschap zijn België, Denemarken, Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, waar er meerdere leden zijn. De meeste leden verkrijgen hun inkomsten geheel of ten dele uit het kijk- en luistergeld, sommige aanvullend en enkele zelfs uitsluitend uit reclame. Ten aanzien van de inkomsten uit reclame gelden vaak beperkingen (begrenzing van de inkomsten, maximum aantal reclamespots per uur of per dag, alleen reclame tijdens weekdagen of op bepaalde uren, enzovoort). De leden zenden voornamelijk via de ether uit, en — afgezien van enige overloop — valt het zendbereik van elk lid grotendeels met het eigen nationale grondgebied samen. De laatste jaren zijn sommige leden er evenwel mee begonnen ook via satelliet en kabel uit te zenden, waarbij zij niet alleen het eigen land maar ook andere, vooral naburige, landen bestrijken.
- (7) Naast de actieve leden is er een groot aantal geassocieerde leden (op het ogenblik 54), die niet aan de belangrijkste werkzaamheden van de ERU en met name niet aan Eurovisie deelnemen. Het geassocieerde lidmaatschap staat open voor omroeporganisaties of groepen van omroeporganisaties uit landen buiten het Europese omroepgebied, die in hun land een dienst met een nationaal karakter en van nationaal belang op het gebied van de omroep verstrekken en die gevarieerde programma's aanbieden.
- (8) Ten gevolge van het democratiseringsproces in Oost-Europa is de ERU per 1 januari 1993 met haar Oosteuropese tegenhanger OIRT en de leden

daarvan samengegaan. De ERU en haar leden zullen de nieuwe leden in Oost-Europa aanzienlijke financiële en technische bijstand verlenen.

B. De markt voor de verwerving van televisie-sportprogramma's

a) *De evolutie van de omroepsector*

- (9) De laatste jaren heeft de deregulering van de televisieomroep in sommige Lid-Statens, samen met de opkomst van de satelliettelevisie met doorgifte via de kabel en — meer recentelijk — van de satelliettelevisie met directe ontvangst, tot het ontstaan van een aantal nieuwe, meestal commerciële omroepen geleid. Deze zijn op regionaal, nationaal of internationaal niveau bedrijvig en zenden via de ether en/of via satelliet en kabel uit. Hun voornaamste bron van inkomsten is de reclame — sommige rekenen ook abonnementsgeld aan — en zij bieden hetzij gediversifieerde programma's waaronder sportuitzendingen, hetzij gespecialiseerde programma's (sport, film, nieuws, enzovoort) aan. Tussen 1984 en 1990 zijn 31 nieuwe satellietkanalen en 25 nieuwe etherkanalen ontstaan, waardoor commerciële zenders in enkele Lid-Statens een aanzienlijke groei van het aantal kijkers hebben kunnen realiseren, waarbij deze situatie van land tot land varieert, bij voorbeeld: België (Vlaamse gemeenschap): VTM, 43 % in 1991 (bron: CIM); Duitsland (alleen het westelijk deel): RTL-Plus en SAT 1, 14,8 % en 11,1 % in 1991 (bron: GFK Television Research); Griekenland: Mega Channel en Antenna TV, 39,8 % en 32,2 % in 1991 (bron: AGB Hellas); Italië: Canale 5, Italia 1 en Rete 4, 16,4 %, 10,5 % en 8,9 % (bron: Auditel); Nederland: RTL 4, 23,3 % in 1991 (bron: NOS KLO); Spanje: Tele 5 en Antena 3, 13,8 % en 8,9 % (bron: Ecotel).

- (10) Tot voor kort waren er met name de volgende gespecialiseerde sportzenders: Eurosport, een paneuropese satellietomroep die in heel Europa in vier talen sportprogramma's uitzendt en die wordt geëxploiteerd door een consortium, bestaande uit actieve leden van de ERU en TF 1 (Télévision française 1), eveneens een actief lid van de ERU; The European Sports Network TESN, langs de daarbij aangesloten zenders Screensport (VK), Sportkanal (Duitsland), Sportnet (Nederland) en TV Sport (Frankrijk) eveneens een paneuropese dienst, gespecialiseerd in sportprogramma's, aanbod en die via satelliet en kabel in heel Europa in vier talen uitzond; Sky Sports, een door BSkyB (British Sky Broadcasting) geëxploiteerde satellietomroep (met directe ontvangst), die uitsluitend op kijkers in het Verenigd Koninkrijk en Ierland is gericht. Sinds begin 1993 bestaat in Duitsland een nieuwe sportzender, Deutsches Sportfernsehen. Voorts zijn Eurosport en TESN onlangs overeengekomen de handen in elkaar te slaan en samen programma's aan te bieden onder de naam Eurosport. De desbe-

treffende overeenkomst is bij de Commissie aangemeld en vormt het voorwerp van zaak nr. IV/34.605 — Eurosport Mark III.

- (11) De omroepsector bevindt zich dus in een overgangsfase: commerciële zenders doen hun intrede in de markt of breiden hun activiteiten uit en veroveren een belangrijk gedeelte van het kijkerspubliek. De nieuwe commerciële stations zorgen niet alleen voor technische innovatie (vooral op het gebied van kabel en satelliet) en voor een breder aanbod ten behoeve van de kijkers, zij versterken ook de concurrentie, in het voordeel van zowel de kijkers en adverteerders als de organisatoren van sportevenementen en andere aanbieders van televisierechten. Naarmate hun kijkersaandeel toeneemt, worden de nieuwe commerciële zenders geduchte concurrenten voor de traditionele openbare omroeporganisaties, zowel op de reclamemarkt als op de programmamarkt. Dit blijkt uit het feit dat de inkomsten uit reclame van de particuliere omroepen gestaag groeien (bij voorbeeld SAT 1 (Duitsland): een groei van 22,4 miljoen DM = 1,2 % van de totale uitgaven voor reclame van de West-Duitse televisie in 1986 naar 653,9 miljoen DM = 28,9 % in 1991, in vergelijking met de ARD: een daling van 1 102,2 miljoen DM = 58,4 % naar 483,0 miljoen DM = 21,4 % in 1991 (bron: Nielsen S&P Werbeforschung) en dat die omroepen meer en meer in aantrekkelijk programmamateriaal gaan investeren (zie bij voorbeeld in het Verenigd Koninkrijk: de verwerving door BSkyB (te zamen met de BBC) van het exclusieve recht om gedurende vijf jaren de voetbalwedstrijden uit de eredivisie (de Premier League Football Matches) te verslaan tegen een prijs van 304 miljoen pond sterling — BSkyB's aandeel in deze prijs ligt rond de 190 miljoen pond sterling). In sommige landen verzwakt de concurrentiepositie van de nationale ERU-leden steeds meer ten opzichte van de soms door machtige mediaconcerns gesteunde commerciële stations, omdat de verschillende, uit de publieke opdracht van de ERU-leden voortvloeiende beperkingen en met name de beperkingen inzake sponsoring en reclame waaraan zij in een aantal landen zijn onderworpen, het hun vaak bemoeilijken op een commercieel verantwoorde wijze programma's aan te kopen en te exploiteren.

- (12) Een aantal commerciële omroepen heeft een vereniging (Association of Commercial Television in Europe, ACT) opgericht om hun gemeenschappelijke belangen te behartigen en de samenwerking op een aantal gebieden, waaronder de productie van sportprogramma's, te bevorderen. De Commissie neemt met interesse kennis van deze ontwikkeling. Het is duidelijk dat zij op dit ogenblik nog niet in de positie verkeert om aan te geven hoe de toekomstige ontwikkelingen op dit gebied zullen moeten worden beoordeeld in het licht van de mededingingsbepalingen van de Gemeenschap.

b) Bijzondere kenmerken van sportprogramma's

- (13) Op het ogenblik trachten de meeste commerciële omroepen in hun programma's een grotere plaats in te ruimen voor populaire sportevenementen, en dit heeft er samen met de opkomst van gespecialiseerde sportzenders toe geleid dat er aanzienlijk meer sport op de televisie komt. Uitzendingen over populaire sporten of belangrijke internationale sportevenementen vormen een attractief programmaonderdeel, zowel voor de traditionele openbare omroeporganisaties als voor de nieuwe, niet-gespecialiseerde commerciële zenders, die met een aantrekkelijk en uitgebalanceerd programma-aanbod een zo groot mogelijk publiek willen aantrekken. Voor omroepen — zowel commerciële als openbare — die hun inkomsten geheel of ten dele uit reclame halen, zijn bepaalde sportprogramma's belangrijk vanwege hun attractiviteit voor adverteerders, zoals hieronder uiteengezet. Voor de openbare omroeporganisaties is sport bovendien belangrijk omdat zij in het kader van hun publieke opdracht verplicht zijn een gediversifieerd programma, bestemd voor alle groepen van de bevolking, aan te bieden, waarin traditioneel zowel nationale als internationale sportevenementen een zekere plaats moeten krijgen.
- (14) Sportprogramma's, inzonderheid uitzendingen van grote internationale evenementen zoals de Olympische spelen, het wereldkampioenschap voetbal, belangrijke internationale tennistoernooien, enzovoort zijn vaak goed voor hoge kijkcijfers, vooral bij een zeer koopkrachtig publiek (mannen tussen 16 en 50 jaar), hetgeen voor adverteerders van essentieel belang is. Sportprogramma's worden over het algemeen ook als uiterst geschikte dragers voor commerciële boodschappen beschouwd, hetgeen blijkt uit de mate waarin ze worden gesponsord. Bovendien is sport een vorm van vermaak die tot op zekere hoogte culturele grenzen overschrijdt, en bijgevolg bij uitstek geschikt voor internationale satelliet- en kabeltelevisie en voor het voeren van reclame op internationale schaal. Ten slotte is bij sportprogramma's gemakkelijk vast te stellen door welk publiek zij worden bekeken, en dat publiek vormt voor sommige belangrijke adverteerders een speciale doelgroep, die moeilijker met andere programma's te bereiken valt. Een en ander heeft de laatste jaren de vraag naar sportprogramma's en de concurrentie ten aanzien van de verwerving van televisierechten aanzienlijk doen toenemen.
- (15) De attractiviteit van sportprogramma's en bijgevolg de mate van concurrentie ten aanzien van de verwerving van de televisierechten verschillen echter naargelang van het soort sport en het soort evenement. Massasporten zoals voetbal, tennis of motorrennen trekken doorgaans een breed publiek aan, waarbij de voorkeur van land tot land varieert. Bij minderheidssporten is de kijkdichtheid daarentegen zeer laag. Er bestaat in een land meestal meer interesse voor internationale dan voor nationale

evenementen, wanneer er een ploeg of een kampioen uit dat land aan deelneemt, terwijl, wanneer dit niet het geval is, internationale evenementen vaak slechts op geringe belangstelling kunnen rekenen.

- (16) Anderzijds halen sommige internationale topevenementen zoals het wereldkampioenschap en het Europees kampioenschap voetbal, de Olympische spelen, de wereldkampioenschappen en de Europese kampioenschappen atletiek, enzovoort, over het algemeen hoge kijkcijfers; de deelneming en de prestaties van ploegen of kampioenen uit het eigen land zijn dan minder belangrijk. Wegens de hoge kijkdichtheid en het prestige dat een omroep aan het verslaan van deze evenementen ontleent, vormen de betrokken rechten het voorwerp van intense concurrentie, terwijl er bij minderheidssporten vaak weinig vraag naar rechten is.
- (17) Sport is dikwijls een tamelijk duur programmaonderdeel, omdat er aan het uitzenden van sportevenementen hoge kosten en grote risico's zijn verbonden. Naast de voor de rechten te betalen prijs — die bij minder attractieve sporten en evenementen laag maar bij populaire evenementen zeer hoog is — wordt de belangrijkste factor gevormd door de kosten voor de produktie van het televisiesignaal (basisbeeld en geluid), die meestal zeer aanzienlijk zijn. Dit geldt vooral voor toernooien of kampioenschappen die een aantal dagen duren en waarbij verschillende evenementen tegelijk plaatsvinden. Hoewel slechts een fractie kan worden uitgezonden, moet het meeste zometeen alles worden gecoverd om een passende selectie te kunnen maken. Ook kunnen het type sport en het terrein de kosten opdrijven. Bij de kosten voor de produktie van het signaal ter plaatse komen nog de commentaarkosten en de studioskosten (montage, presentatie) en de kosten voor het overbrengen van het signaal. Door dit alles zijn heden ten dage sportprogramma's gemiddeld duurder dan het uitzenden van een speelfilm (rekening gehouden met de prijs van de televisierechten en de kosten voor het bewerken van het materiaal) of van een groots opgezet showprogramma.
- (18) Bovendien is het uitzenden van sportprogramma's aan een aantal risico's onderhevig. De televisierechten op een sportevenement moeten worden aangekocht voordat dit plaatsvindt, maar hoeveel belangstelling er uiteindelijk voor bestaat, zal afhangen van het verloop van het evenement en van de daadwerkelijke deelneming en het succes van ploegen of sportlui waarvan de prestaties door het publiek in bepaalde landen worden gevolgd. Daarnaast moet ook met risico's zoals het weer, een eventuele boycot, enzovoort, rekening worden gehouden.

c) Verschillende benadering ten aanzien van sportprogramma's

- (19) Gezien de ongelijke attractiviteit van sportprogramma's voor de kijkers en dus voor adverteerders en

de kosten en risico's die aan sportuitzendingen zijn verbonden, staan omroeporganisaties met een publieke opdracht en zuiver commerciële omroepen daar vaak anders tegenover. Zuiver commerciële omroepen (met uitzondering van gespecialiseerde sportzenders) zijn meer geïnteresseerd in populaire sportevenementen, omdat zij daarmee adverteerders kunnen aantrekken en/of de kijkers ertoe kunnen overhalen een abonnement te nemen of ontvangstapparatuur te kopen. Omroeporganisaties met een publieke opdracht daarentegen moeten ook minder populaire sporten of minder attractieve evenementen verslaan, omdat zij in het kader van hun opdracht verplicht zijn ook met de belangen van minderheidsgroepen rekening te houden. Omroeporganisaties met een publieke opdracht bestrijken bijgevolg in de regel een bredere waaier van sporten dan zuiver commerciële omroepen.

- (20) Bovendien hebben zuiver commerciële omroepen minder belangstelling voor evenementen waarbij op het stuk van de productie inspanningen zijn vereist die in geen verhouding staan tot de zendtijd welke eraan wordt besteed. Omroeporganisaties met een publieke opdracht daarentegen zijn vaak bereid een evenement volledig te coveren (daaronder verstaan het produceren van het signaal), ook al kunnen zij slechts korte fragmenten uitzenden, omdat zij dit als behorend tot hun opdracht beschouwen. Sommige nieuwe commerciële zenders, met name sommige van de nieuwe, nog slechts in geringe mate tot de markt doorgedrongen satellietzenders die kabelmaatschappijen bedienen, geven er vaak de voorkeur aan een onderlicentie op kant-en-klare, door andere omroepen geproduceerde sportprogramma's te verwerven, liever dan de volledige rechten aan te kopen en zelf de evenementen te coveren.

d) *Televisierechten op sportevenementen*

- (21) Televisierechten op sportevenementen worden normaliter voor een bepaald territorium, meestal van land tot land, verleend, op basis van exclusiviteit. Exclusiviteit wordt in beginsel, noodzakelijk geacht om te waarborgen dat de waarde van een sportprogramma, uitgedrukt in kijkcijfers en mogelijke reclameopbrengsten, wordt gerealiseerd. De exclusiviteit geldt over het algemeen voor alle wijzen van uitzending, ongeacht de gebruikte techniek (uitzending via de ether, overbrenging per satelliet naar het kabelnet, uitzending per satelliet voor individuele ontvangst). De rechten worden vaak als pakket aangeboden en omvatten dan alle wedstrijden, wedstrijdronden of wedstrijdreeksen die één evenement (kampioenschap, toernooi, competitie, bekercompetitie, enzovoort) uitmaken.
- (22) De televisierechten behoren normaliter toe aan de organisator van het sportevenement, die beslist wie toegang krijgt tot de terreinen of lokalen waar het

evenement plaatsvindt. Ten einde de controle over de uitzending van het evenement op de televisie te behouden en als waarborg voor de exclusiviteit, verleent de organisator aan slechts één omroep (de zogenoemde gastheer-omroep, dat wil zeggen de omroep in het land waar het evenement plaatsvindt) of hooguit aan enkele omroepen toestemming tot het produceren van het televisiesignaal. Het is de omroepen uit hoofde van hun overeenkomst met de organisator verboden hun signaal beschikbaar te stellen voor derden die niet de desbetreffende televisierechten hebben verworven.

- (23) De organisatoren van populaire sportevenementen zijn dikwijls tamelijk machtige nationale of internationale federaties, die in zekere zin over een monopolie op de televisierechten voor bepaalde evenementen of bepaalde sporten beschikken, omdat er gewoonlijk voor elke sport maar één nationale of internationale federatie bestaat.
- (24) Desondanks zijn de prijzen van televisierechten op sportevenementen jarenlang betrekkelijk laag gebleven, omdat het de organisatoren er vooral om te doen was hun evenementen op de televisie te krijgen, ze aldus bij een zo breed mogelijk publiek ingang te doen vinden en op die manier sponsors aan te trekken. De laatste jaren zijn de organisatoren zich door de toenemende concurrentie om rechten meer en meer van de waarde van die rechten bewust geworden, waardoor de prijzen aanmerkelijk zijn omhooggegaan (bij voorbeeld de vergoeding voor het verkrijgen van de Eurovisierechten welke de ERU aan de IAAF (International Amateur Athletics Federation) betaalt voor het wereldkampioenschap atletiek is gestegen van 6 miljoen dollar voor het kampioenschap te Tokio in 1991 naar dollar 91 miljoen dollar voor de twee kampioenschappen te Stuttgart in 1993 en te Göteborg in 1995. De vergoeding voor de Olympische zomerspelen is gestegen van 90 miljoen dollar voor de spelen te Barcelona in 1992 naar 250 miljoen dollar voor de spelen te Atlanta in 1996).

De organisatoren van sportevenementen zijn er in toenemende mate toe overgegaan hun rechten te verkopen via internationale agentschappen (hierna „rechtenbureaus” genoemd), die als tussenpersoon fungeren en die de verhandeling van de rechten op zuiver commerciële basis aanpakken. Deze tussenpersonen werken autonoom of zijn gelieerd aan commerciële omroepen ten behoeve waarvan zij de rechten verwerven. Met betrekking tot de verticale integratie tussen deze tussenpersonen en televisieomroepen verkeert de Commissie op dit moment niet in de positie om te evalueren in welke mate ontwikkelingen op dit gebied onder de mededingingsbepalingen van de Gemeenschap vallen. Om zoveel mogelijk winst te maken, proberen de tussenpersonen de rechten te „ontkoppelen” door ze van land tot land aan individuele omroepen te verkopen en door onderscheid te maken tussen rechten op de live-uitzending, rechten op een

uitgestelde uitzending en rechten op de uitzending van de hoogtepunten van een evenement en die rechten afzonderlijk aan te bieden. Dit heeft de prijzen nog meer doen stijgen.

- (25) De toenemende concurrentie van particuliere omroepen en de opkomst van rechtenbureaus hebben ertoe geleid dat de televisierechten op bepaalde grote internationale evenementen die traditioneel door de gevestigde openbare omroeporganisaties werden uitgezonden, nu in handen van nieuwe commerciële zenders komen. Enkele voorbeelden hiervan zijn de rechten op het open tenniskampioenschap van Wimbledon, het open VS-tennistoernooi, de Masters-tennistoernooien, het open wereldtoernooi basketbal, het wereldkampioenschap ijshockey, de formule 1-autoraces en de rally Parijs-Dakar. Op nationaal niveau trekken ERU-leden steeds vaker aan het kortste eind bij het dingen naar rechten op populaire sportevenementen in het eigen land. Dit geldt onder meer voor het nationale voetbal, op welk gebied bijvoorbeeld de openbare omroeporganisaties in Duitsland reeds enkele jaren de televisierechten aan hun commerciële concurrenten zijn kwijtgespeeld. Sommige andere organisatoren van sportevenementen trachten niettemin hun relatie met de openbare omroeporganisaties in stand te houden, omdat deze ervoor kunnen zorgen dat hun evenementen in het gehele land worden gecoverd. Een aantal organisatoren beschouwt namelijk een kwalitatief hoogstaande verslaggeving die de totale bevolking van het land bereikt, als een waardevolle dienstverlening, welke niet alleen tot het prestige van het evenement en de populariteit van de sport bijdraagt maar ook de waarde van de reclameruimte in het stadion voor adverteerders verhoogt.

C. Eurovisie

- (26) Alle actieve leden van de ERU kunnen aan een geïnstitutionaliseerd systeem voor de uitwisseling van televisieprogramma's, waaronder sportprogramma's, over een Europees netwerk, bekend als Eurovisie, en aan een systeem voor de gemeenschappelijke verwerving van televisierechten op internationale sportevenementen, de zogenoemde Eurovisierechten, deelnemen. Op het ogenblik zijn op drie (Libanon, Malta en het Vaticaan) na alle actieve leden bij het systeem aangesloten. Naast de individuele leden kunnen ook consortia, uitsluitend bestaande uit actieve leden van verschillende landen, die gezamenlijk een grensoverschrijdende dienst inzake programma's verstrekken welke gericht is op het vervullen van een publieke opdracht en welke aanvullend is op de nationale zenders van de afzonderlijke leden, tot het systeem toetreden.
- a) *Gemeenschappelijke verwerving en verdeling van televisierechten*
- (27) De regels inzake de verwerving van Eurovisierechten bepalen dat de televisierechten op interna-

tionale sportevenementen in beginsel door alle geïnteresseerde leden gezamenlijk worden aangekocht. De rechten worden dan onder de leden verdeeld en elk lid draagt bij in de royalty's. Wanneer ERU-leden uit twee of meer landen belangstelling hebben voor een bepaald sportevenement, verzoeken zij om coördinatie door de ERU. Er worden dan namens alle belangstellende leden onderhandelingen gevoerd, hetzij door een lid — soms bijgestaan door de ERU — in het land waar het evenement plaatsvindt, hetzij door de ERU zelf. Zodra onderhandelingen over Eurovisie-rechten zijn begonnen en totdat deze formeel mislukt zijn verklaard, mogen de leden niet afzonderlijk over nationale rechten in onderhandeling treden. Eerst wanneer de gemeenschappelijke onderhandelingen hebben gefaald, staat het de leden vrij individueel te onderhandelen.

- (28) De Eurovisie-rechten, die in de regel exclusief zijn ten opzichte van niet-leden, worden verworven ten behoeve van de leden die, elk wat hun land betreft, partij bij de overeenkomst zijn. Alle leden die partij bij de overeenkomst zijn, verkrijgen de rechten in de volle omvang, onverschillig welk gebied zij bestrijken en van welke uitzendingstechniek zij zich bedienen. Leden die om hetzelfde nationale publiek concurreren (meerdere leden in één land of leden die vanuit hun land in dezelfde taal naar het land van een andere lid uitzenden), moeten echter zelf overeenkomen langs welke lijnen aan een hunner exclusiviteit of prioriteit wordt verleend.
- (29) Betreft het meerdere leden in één land, dan spreken deze gewoonlijk af de rechten te delen, bijvoorbeeld door beurtelings uit te zenden. Wordt geen akkoord bereikt, dan verkrijgen alle betrokken leden niet-exclusieve rechten ten aanzien van het land of de landen in kwestie. Leden die een evenement coveren (dat wil zeggen het signaal produceren), genieten — tenzij anders overeengekomen — automatisch prioriteit ten opzichte van leden in het buitenland die hun uitzending op hetzelfde nationale publiek richten.
- (30) De gemeenschappelijke verwerving van rechten heeft in beginsel enkel betrekking op internationale, niet op nationale sportevenementen. In dit laatste geval, bijvoorbeeld wat het nationale voetbal betreft, kopen die ERU-leden de televisierechten individueel aan op de markt, in sommige landen in concurrentie met elkaar. Het percentage sportprogramma's op de televisie met betrekking tot welke de onderhandelingen over en de verwerving van de rechten in het kader van Eurovisie plaatsvinden, verschilt van land tot land. In Duitsland en het Verenigd Koninkrijk ging het in 1990 om 2 % van alle op de Duitse en Britse televisie uitgezonden sportprogramma's. In Frankrijk bedroeg het aandeel in hetzelfde jaar ongeveer 6,6 %. Er werden in 1992 via Eurovisie in totaal 45 overeenkomsten inzake televisierechten gesloten.

b) *Uitwisseling van het signaal*

- (31) Bij evenementen die binnen het Eurovisie-gebied plaatsvinden, zorgt een lid in het betrokken land voor de covering (dat wil zeggen de produktie van het televisiesignaal, bestaande uit basisbeeld en internationaal geluid). Het signaal is dan in het kader van het Eurovisie-systeem voor de uitwisseling van programma's beschikbaar voor alle andere leden. Het Eurovisie-uitwisselingssysteem is op wederkerigheid gebaseerd: wanneer een aangesloten omroep een evenement, met name een sportevenement, covert dat in zijn land plaatsvindt en waarvoor misschien bij andere leden belangstelling bestaat, biedt hij zijn signaal kosteloos aan alle andere leden aan, ervan uitgaand dat hij op zijn beurt van de andere leden met betrekking tot evenementen die in hun land plaatsvinden, gelijkaardige aanbiedingen zal ontvangen. Het lid dat het signaal levert, stelt andere belangstellende leden ook de nodige infrastructuur zoals ruimte voor commentatoren, enzovoort ter beschikking.
- (32) Aangezien er in elk land ten minste één ERU-lid is dat sportprogramma's produceert, mag worden aangenomen dat nagenoeg alle evenementen waarvoor in het buitenland interesse kan bestaan, zullen worden gecoverd (voor zover de leden de rechten hebben kunnen verwerven) en voor alle leden in het gehele Eurovisie-gebied beschikbaar zullen zijn. Het systeem van wederkerigheid houdt geen rekening met wat elk lid daadwerkelijk inbrengt en ontvangt. Het gaat dus veeleer om een systeem dat op solidariteit berust en waarbij de financieel machtigere omroeporganisaties in de grote landen die in kleinere landen steunen, zodat een brede stroom van sportprogramma's alle delen van het Eurovisie-gebied bereikt.
- (33) Wanneer een evenement buiten het Eurovisie-gebied plaatsvindt en dus door een niet-ERU-lid wordt gecoverd, moeten de leden welke partij bij een Eurovisie-overeenkomst zijn, normaliter een vergoeding voor het gebruik van het door die andere omroeporganisatie geleverde signaal betalen, waarin elk van hen bijdraagt. Er bestaan echter wederkerigheidsakkoorden met omroeporganisaties in andere gebieden, waarin is bepaald dat de ERU-leden in sommige gevallen gratis over het signaal kunnen beschikken.
- (34) Het signaal wordt langs een netwerk dat alle Eurovisie-leden met elkaar verbindt, van het vertrekpunt naar de zendinstallaties in de verschillende landen waar het evenement wordt uitgezonden, overgebracht. Dit netwerk bestaat uit verbindingen over land die op permanente basis worden gehuurd (aangevuld met verbindingen die ad hoc worden gehuurd) of die eigendom van individuele leden zijn. Deze verbindingen (die van de nieuwe Oosteuropese leden niet meegerekend) bereiken een totale lengte van circa 18 000 km, met meer dan 60

ingangspunten. Daarnaast huurt de ERU voor lange en bij gelegenheid voor korte tijd ook satellietverbindingen.

- (35) Het Eurovisie-systeem voorziet ten slotte ook in administratieve en technische coördinatie. Voor de administratieve coördinatie, met inbegrip van de coördinatie op het stuk van de programmering, wordt gezorgd door de permanente diensten van de ERU in Genève of — bij voorbeeld bij de Olympische spelen — door speciale teams op het terrein. Er wordt naar gestreefd de behoeften en verlangens van de verschillende leden met elkaar te verzoenen en zoveel mogelijk wedstrijden optimaal te verslaan. Dit omvat meer bepaald het opstellen van schema's waarin onder meer met mogelijke tijdsverschillen tussen de plaats van het evenement en de landen van de leden rekening wordt gehouden, het selecteren van wedstrijden wanneer verschillende wedstrijden tegelijk plaatsvinden, enzovoort. De technische coördinatie is het werk van het technisch centrum van de ERU, dat zich inzonderheid met de technische planning, de controle en de kwaliteitsbewaking met betrekking tot het signaal zelf bezighoudt.

D. *De toegangsregeling voor niet-leden*

- (36) De ERU heeft op verzoek van de Commissie haar contractuele toegangsregeling voor niet-leden herzien. Volgens de nieuwe regeling, die op 26 februari 1993 is aangemeld, verbinden de ERU en haar leden zich ertoe niet-aangesloten omroeporganisaties in ruime mate toegang te verlenen tot Eurovisie-sportprogramma's waarvan de rechten door middel van collectieve onderhandelingen zijn verworven. Over de voorwaarden waaronder toegang wordt verleend, wordt vrijelijk onderhandeld tussen de ERU (wat internationale zenders betreft) of het lid of de leden in het betrokken land (wat nationale zenders betreft) enerzijds en het niet-lid anderzijds. De ERU en haar leden zullen echter in geen geval ongunstiger toegangsvoorwaarden opleggen dan hieronder bepaald.
- (37) Er wordt toestemming tot live-uitzending gegeven, wanneer het evenement niet door het ERU-lid of de ERU-leden in het betrokken land of de betrokken landen live wordt uitgezonden, behalve wat die gedeelten of wedstrijden (bepaalde disciplines, individuele wedstrijden, ronden) betreft waarvan het lid of de leden de live-uitzending voor zich zelf reserveren.

Wanneer een evenement (of bij evenementen die verschillende dagen duren, een wedstrijddag) door het ERU-lid of de ERU-leden in het betrokken land of de betrokken landen live wordt uitgezonden — dat wil zeggen wanneer het grootste gedeelte van de belangrijkste wedstrijden die het evenement uitmaken, live wordt uitgezonden —, wordt toestemming gegeven voor uitgestelde

uitzendingen, die ten vroegste een uur na het einde van het evenement of van de laatste wedstrijd van de dag en ten vroegste om 22.30 uur plaatselijke tijd (voor paneuropese zenders de tijd te London) mogen aanvangen. De verschillende embargo's (voor evenementen die niet langer dan een dag duren, een embargo tot vier uur na het einde van de eerste prime-time uitzending (wat nationale zenders betreft) of van de laatste prime-time uitzending (wat internationale zenders betreft) van de ERU-leden in het betrokken land; voor evenementen die langer dan een dag duren, een embargo tot 2.00 uur volgend op iedere wedstrijddag) en bijkomende beperkingen betreffende het aantal uitzendingen en het tijdstip van uitzenden (voor evenementen die langer dan een dag duren geen uitzendingen gedurende prime-time, namelijk van maandag tot en met vrijdag tussen 6.00-9.00 uur, 12.00-14.00 uur, 18.00-1.00 uur, op zaterdag en zondag tussen 12.00-1.00 uur en het maximaal aantal dagelijkse uitzendingen van bij voorbeeld 75 minuten voor de Olympische zomerspelen of 25 minuten per wedstrijd van het wereldkampioenschap voetbal) die in de vroegere regeling inzake de verlening van onderlicenties, zoals uiteengezet in de bekendmaking van de Commissie van 5 oktober 1990 overeenkomstig artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17, voorkwamen, zijn op verzoek van de Commissie opgeheven.

- (38) Voorts wordt toegang tot nieuws verleend. Tenzij in nationale wetten of besluiten anders is bepaald, verlenen de ERU en haar leden toegang voor twee nieuwsitems van elk maximaal 90 seconden per evenement of wedstrijddag — met de mogelijkheid een van die berichten later op dezelfde dag te herhalen —, die binnen 24 uur in op vaste tijden geprogrammeerde algemene nieuwsbulletins of in op vaste tijden geprogrammeerde algemene sportjournaals van gespecialiseerde sportzenders moeten worden opgenomen.
- (39) Over de toegangsvergoeding (die een royalty voor de televisierechten en een vergoeding voor het gebruik van het televisiesignaal omvat) moet worden onderhandeld. Het niet-lid kan desgewenst zelf voorzieningen voor het overbrengen van het signaal treffen dan wel de ERU vragen het langs het Eurovisie-netwerk door te geven. In dit laatste geval zal de ERU een kostenraming voorleggen.
- (40) Bestaat er onenigheid over de toegangsvergoeding, terwijl over alle andere voorwaarden overeenstemming is bereikt, dan wordt de zaak op verzoek van het niet-lid aan arbitrage door een of meer onafhankelijke deskundigen onderworpen. De deskundigen worden benoemd door de partijen gezamenlijk. Bij gebrek aan overeenstemming zal de benoeming geschieden door de president van het bevoegde Hof van Beroep in het geval van nationale arbitrage (betreffende de toegang voor natio-

nale zenders) en door de president van de internationale Kamer van Koophandel in het geval van internationale arbitrage (betreffende de toegang voor paneuropese zenders). De deskundigen zullen het bedrag vaststellen. De beslissing is definitief en verbindend.

Geïnteresseerde derden kunnen van de ERU of haar leden in de verschillende landen de volledige tekst van de regeling verkrijgen.

E. De procedure

- (41) Op 17 december 1987 ontving de Commissie een klacht van Screensport (later TESN) met betrekking tot
- i) de weigering van de ERU en haar leden Screensport onderlicenties op sportevenementen te verlenen en
 - ii) de oprichting bij wege van een joint venture tussen een consortium van actieve ERU-leden en News International/Sky Channel van Eurosport Mark I, een televisieomroep voor sportprogramma's.

Het tweede gedeelte van de klacht werd apart behandeld als zaak IV/32.524 — Screensport/ERU-leden en heeft tot Beschikking 91/130/EEG⁽¹⁾ van de Commissie geleid. Het eerste gedeelte van de klacht werd na de hierboven genoemde overeenkomst tussen Eurosport en TESN (overweging 10) ingetrokken.

- (42) Op 12 december 1988 zond de Commissie een eerste mededeling van punten van bezwaar aan de ERU toe, waarin zij zich op het standpunt stelde dat de regels inzake de verwerving en het gebruik van televisierechten op sportevenementen in het kader van het Eurovisie-systeem voor een onthefing in aanmerking konden komen op voorwaarde dat de ERU en haar leden de verbintenis aangingen niet-leden tegen redelijke condities onderlicenties voor een aanzienlijk gedeelte van de betrokken rechten te verlenen. Op 3 april 1989 meldde de ERU haar desbetreffende regels bij de Commissie aan ten einde een negatieve verklaring of een ontheffing te verkrijgen, daarbij te kennen gevend dat de ERU en haar leden bereid waren niet-leden onderlicenties te verlenen. Op 12 april 1990 ontving de Commissie een tweede klacht, ditmaal van Still Moving Films, een in het Verenigd Koninkrijk gevestigde onderneming die sportprogramma's produceert, eveneens met betrekking tot het beleid van de ERU op het stuk van onderlicenties. Op 3 juli 1990 nam de ERU een regeling inzake de verlening van onderlicenties aan, waarover vooraf met de Commissie besprekingen waren gevoerd.

⁽¹⁾ PB nr. L 63 van 9. 3. 1991, blz. 32.

- (43) Op 5 oktober 1990 publiceerde de Commissie een bekendmaking overeenkomstig artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17 in het Publikatieblad, waarin zij haar voornemen kenbaar maakte een ontheffing op grond van artikel 85, lid 3, van het Verdrag te verlenen. De Commissie ontving naar aanleiding van deze bekendmaking een aantal kritische opmerkingen van derden, onder wie de klaagsters, hoofdzakelijk met betrekking tot de onderlicentieregeling van de ERU. De Commissie hield dan op 18 en 19 december 1990 een hoorzitting voor alle belanghebbende derden, tijdens welke de onderlicentieregeling, die te beperkend, te bureaucratisch en onpraktisch werd bevonden, in detail werd besproken.
- (44) Uitgaande van het resultaat van de hoorzitting, verzond de Commissie op 24 juni 1991 een aanvullende mededeling van punten van bezwaar, waarin zij als haar opvatting te kennen gaf dat de onderlicentieregeling onaanvaardbaar was. De ERU meldde daarop op 8 november 1991 een nieuwe contractuele toegangsregeling voor niet-leden aan, waaruit de meeste door derden bekritiseerde clausules van de vroegere onderlicentieregeling waren weggelaten. Na verdere wijzigingen op verzoek van de Commissie werd de definitieve versie van de regeling op 26 februari 1993 aangemeld.

II. JURIDISCHE BEOORDELING

A. Artikel 85, lid 1

1. Overeenkomsten tussen of besluiten van (een vereniging van) ondernemingen

- (45) De ERU-leden zijn ondernemingen in de zin van artikel 85, lid 1, niettegenstaande het feit dat het in de meeste gevallen om openbare instellingen zonder winstoogmerk gaat die er uit hoofde van het nationale recht mee zijn belast in het algemeen belang programma's aan te bieden. Het functionele begrip onderneming in artikel 85, lid 1, omvat elk lichaam dat activiteiten van economische aard verricht, ongeacht zijn rechtsvorm en onverschillig of het commerciële doeleinden nastreeft. Het Hof van Justitie heeft dan ook uitgesproken dat openbare televisieomroeporganisaties ondernemingen in de zin van artikel 85, lid 1, zijn, in zoverre zij een economische bedrijvigheid uitoefenen⁽¹⁾. Het verwerven van televisierechten op sportevenementen en het verlenen van onderlicenties voor die programma's zijn duidelijk activiteiten van economische aard, die onder toepassing van artikel 85, lid 1, vallen.
- (46) De statuten van de ERU en haar interne regels inzake de verwerving van televisierechten op

sportevenementen en de uitwisseling van sportprogramma's in het kader van Eurovisie en de toegang op contractuele basis van derden tot die rechten en programma's zijn besluiten van een ondernemersvereniging, en de overeenkomsten betreffende de onderhandelingen over en de verwerving en verdeling van de rechten, die individuele leden van geval tot geval sluiten, zijn overeenkomsten tussen ondernemingen in de zin van artikel 85, lid 1.

2. Beperking van de mededinging

a) Beperking van de mededinging tussen de ERU-leden

- (47) De regels van de ERU inzake de gemeenschappelijke onderhandelingen over, de gemeenschappelijke verwerving en de verdeling van televisierechten op sportevenementen en de desbetreffende van geval tot geval tussen de leden gesloten overeenkomsten strekken ertoe en hebben ten gevolge dat de mededinging tussen de leden wordt beperkt.
- (48) Zonder de samenwerking in het kader van Eurovisie zouden de ERU-leden in zeker mate met elkaar om de verwerving van televisierechten op sportevenementen concurreren. Hoewel het een feit is dat de leden in verschillende landen gewoonlijk elk slechts voor hun eigen land televisierechten verwerven en bijgevolg niet direct onderling om rechten concurreren, is er in twee gevallen van een concurrentiesituatie sprake. Ten eerste zijn er vijf Lid-Staten met elk twee of meer ERU-leden (België, Frankrijk, Denemarken, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk), die normaliter met elkaar om televisierechten op internationale evenementen zouden concurreren, zoals zij dit daadwerkelijk doen met betrekking tot rechten op nationale evenementen, die buiten het Eurovisie-systeem staan. Ten tweede zijn er steeds meer leden die via satelliet en kabel naar de landen van andere leden uitzenden en die derhalve normaliter om het verwerven van de rechten voor die landen met de leden aldaar zouden moeten concurreren.
- (49) Als gevolg van de gemeenschappelijke onderhandelingen over en de gemeenschappelijke verwerving van rechten in het kader van Eurovisie wordt deze mededinging tussen de leden in aanzienlijke mate beperkt en in vele gevallen zelfs uitgeschakeld. In plaats van tegen elkaar op te bieden, nemen de leden aan gemeenschappelijke onderhandelingen deel en sluiten zij onderling overeenkomsten over de financiële en andere voorwaarden voor het verwerven van rechten en over de wijze van verdeling ervan. Aan deze beperking van de mededinging wordt niet afgedaan door het feit dat de interne regelen van de ERU inzake de onderhandelingen over en de verwerving van rechten slechts aanbevelingen en juridisch niet verbindend zijn. Zowel uit de statuten van de ERU (artikel 13, paragraaf 4) als uit het feit dat het bij Eurovisie om een

⁽¹⁾ Zaak 155/73, Sacchi, Jurisprudentie 1974, blz. 409.

op solidariteit berustend systeem gaat, volgt dat de leden zich ertoe verplichten het gemeenschappelijk belang in acht te nemen en de ter behartiging van dit gemeenschappelijk belang opgestelde interne regels na te leven. Dit heeft tot gevolg dat leden die in het verwerven van rechten zijn geïnteresseerd, dan ook daadwerkelijk aan gemeenschappelijke onderhandelingen deelnemen en er slechts toe overgaan afzonderlijk te negotiëren nadat die onderhandelingen formeel mislukt zijn verklaard. Dergelijke gevallen doen zich uiterst zelden voor.

b) Vervalsing van de mededinging ten opzichte van niet-ERU-leden

(50) Anderzijds wordt de mededinging ten opzichte van zuiver commerciële zenders, die niet als lid worden aanvaard, in zekere mate vervalst. Het is een nadeel voor deze zenders dat zij van de rationalisatie en de kostenbesparing die dank zij het Eurovisie-systeem worden verwezenlijkt (zoals uiteengezet in de overwegingen 58 tot en met 67), verstoken blijven, waardoor het uitzenden van sportevenementen nog duurder en gecompliceerder voor hen wordt.

(51) Bovendien stellen het gemeenschappelijk onderhandelen over en verwerven van rechten die ERU-leden in staat hun marktpositie te verstevigen, ten nadele van hun onafhankelijke concurrenten. Door hun krachten te bundelen, verkrijgen de ERU-leden een aanzienlijke macht op de markt, waar niet-aangesloten omroepen moeilijk tegenop kunnen. Vooral het feit dat zij gezamenlijk een bod op de rechten voor een aantal landen of voor het gehele Eurovisie-gebied doen, geeft de ERU-leden een voorsprong, omdat internationale sportfederaties er vaak de voorkeur aan geven in één transactie de televisierechten voor een groot gebied te verkopen, liever dan met een groot aantal omroepen in verschillende landen te onderhandelen. Deze voorsprong brokkelt echter af naarmate internationale rechtenbureaus op de markt verschijnen, zodat organisatoren van sportevenementen hun winst kunnen maximaliseren door hun rechten van land tot land te verkopen, zonder dat zij zelf met verschillende individuele omroepen behoeven te negotiëren. Dit maakt het voor niet-aangesloten zenders en meer bepaald voor die commerciële stations welke aan dergelijke bureaus zijn gelieerd, gemakkelijker om rechten te verwerven, zoals blijkt uit het aantal internationale evenementen waarop de laatste jaren commerciële omroepen de hand hebben weten te leggen (zie overweging 25).

(52) Een zekere vervalsing van de mededinging vloeit ook voort uit het feit dat consortia van verschillende ERU-leden, die een internationale dienst op het gebied van sportprogramma's verstrekken, aan het systeem voor de gemeenschappelijke verwerving van rechten deelnemen. Die versterkt andermaal de onderhandelingspositie van de ERU en haar leden ten opzichte van de organisatoren van

sportevenementen, omdat zij naast hun algemene omroepen over een gespecialiseerde internationale sportzender beschikken, die de betrokken evenementen 24 uur op 24 kan coveren en die ruime mogelijkheden op het stuk van reclame en sponsoring biedt, zonder de beperkingen inzake programmering waaraan algemene omroepen in de regel onderworpen zijn.

3. *Gevolgen voor de handel tussen Lid-Statens*

(53) De handel tussen Lid-Statens wordt beïnvloed, in zoverre het Eurovisie-systeem betrekking heeft op de grensoverschrijdende verwerving en het grensoverschrijdende gebruik van televisierechten. Dit geldt vooral voor het gemeenschappelijk verwerven van dergelijke rechten door leden uit verschillende landen en het verdelen daarvan onder die leden en voor het uitwisselen tussen hen onderling van het desbetreffende televisiesignaal.

4. *Merkbaarheid van de beperking van de mededinging en van de gevolgen voor de handel tussen Lid-Statens*

(54) Bovengenoemde beperkingen hebben een merkbare invloed op de markt voor de verwerving van sportprogramma's. De markt voor de verwerving van programma's als geheel omvat een aantal afzonderlijke markten voor verschillende soorten programma's zoals speelfilms, televisiefilms en -feuilletons, show- en spelprogramma's, drama, documentaires, sportprogramma's, enzovoort. Uit het oogpunt van een omroep die programma's en/of de desbetreffende televisierechten zoekt aan te kopen, zijn die verschillende soorten programma's slechts in beperkte mate onderling verwisselbaar. Vooral sportprogramma's zijn maar tot op geringe hoogte te substitueren door andere programma's.

(55) Dit blijkt eerst en vooral uit het bestaan van gespecialiseerde sportzenders, iets wat erop wijst dat sportprogramma's duidelijk van andere programma's verschillen en dat er daarvoor een bijzonder publiek is. De gespecialiseerde sportzenders ontleen hieraan hun reden van bestaan. Maar ook voor algemene omroepen vertonen sportuitzendingen bijzondere kenmerken en vormen ze een uitermate belangrijk programmaonderdeel. Het is zeer wel mogelijk dat speelfilms of populaire televisiefuilletons (soap opera's) of spelprogramma's qua kijkcijfers grote sportevenementen evenaren of zelfs overtreffen en dat een omroep erin slaagt met een ander populair programma kijkers van sportuitzendingen op een concurrerend net weg te lokken. Dit neemt echter niet weg dat sportprogramma's voor iedere omroep, commercieel of openbaar, onmisbaar zijn. Sportuitzendingen worden als een onderdeel van het traditionele, gemengde programma-aanbod van een algemene omroep beschouwd, en die uitzendingen kunnen niet volledig door andere programma's worden vervangen.

(56) Wat omroepen betreft die geheel of ten dele van reclame leven, vloeit dit bovendien voort uit de attractiviteit van sportprogramma's voor adverteerders en uit het feit dat die programma's een publiek aanspreken dat voor bepaalde adverteerders een speciale doelgroep vormt, welke niet gemakkelijk met andere programma's bereikbaar is. Voor openbare omroeporganisaties heeft dit gebrek aan substitueerbaarheid ook hiermee te maken dat hun publieke opdracht erin bestaat een gediversifieerd programma aan te bieden waarin alle groepen van de bevolking iets naar hun gading vinden, en waarin traditioneel een zekere plaats wordt ingeruimd voor zowel nationale als internationale sportevenementen. Openbare omroeporganisaties rekenen het tot hun publieke opdracht de meest populaire evenementen, waarvoor algemene belangstelling bij het grote publiek bestaat, op het scherm te brengen.

(57) Bovengenoemde beperkingen zijn op de markt voor sportprogramma's en de desbetreffende televisierechten merkbaar, niettegenstaande het feit dat het bij het Eurovisie-systeem in de praktijk enkel om de uitzending van internationale evenementen gaat en de uitzending van nationale evenementen er normaliter buiten staat. Ofschoon internationale evenementen slechts een betrekkelijk gering percentage van alle sportuitzendingen uitmaken, zijn sommige daarvan — zoals de Olympische spelen, het wereldkampioenschap of het Europees kampioenschap voetbal — zodanige publiektrekkers en economisch zo belangrijk dat hun aandeel in het totaal op zich geen betrouwbare graadmeter voor hun impact op de markt is.

B. Artikel 85, lid 3

1. *Verbetering van de produktie of van de verdeling der „produkten”*

(58) Het Eurovisie-systeem brengt een aantal voordelen met zich, die zowel verband houden met de gemeenschappelijke verwerving en de verdeling van de rechten en met de uitwisseling en de overbrenging langs het gemeenschappelijke netwerk van het televisiesignaal als met de verlening op contractuele basis van toegang aan niet-leden. De verschillende voordelen, verbonden aan het Eurovisie-systeem en de regels waarop dit berust, vormen één geheel, waarvan elk element complementair is ten opzichte van de andere.

a) Gemeenschappelijke verwerving en verdeling van de rechten

(59) Door het gemeenschappelijk onderhandelen over en verwerven van de rechten verloopt de aankoop onder gunstiger voorwaarden. Eerst en vooral zijn de transactiekosten lager dan bij aparte onderhandelingen tussen een groot aantal partijen het geval

zou zijn. Bovendien wordt nu onderhandeld door de partij die daar het meest bedreven in is, dat wil zeggen ofwel de aangesloten omroeporganisatie in het land waar het evenement plaatsvindt, die met de situatie aldaar vertrouwd is, ofwel de ERU zelf, die over personeel met ervaring op het stuk van internationale onderhandelingen beschikt. Deze laatste praktijk is vooral voor kleinere leden zonder de noodzakelijke gespecialiseerde medewerkers een voordeel. De samenwerking tussen de leden en de coördinatie door het lid dat de onderhandelingen voert en/of door de ERU staan er voorts borg voor dat met de belangen en behoeften van alle leden rekening wordt gehouden. Bij aparte onderhandelingen zou het voor de leden, vooral die uit kleine landen, moeilijker zijn overeenkomsten te sluiten die aan hun specifieke behoeften beantwoorden.

(60) De gemeenschappelijke verwerving van de rechten en de verdeling daarvan zorgen er bovendien voor dat de programmering op nationaal niveau wordt gecoördineerd. Wanneer twee of meer leden in één land gezamenlijk rechten verwerven en deze delen, resulteert dit meestal in een beurtelings uitzenden van het evenement. Bij topevenementen zoals de Olympische spelen wordt aldus een quasi-permanente covering mogelijk, waarbij de leden elkaar zodanig afwisselen dat, terwijl de ene omroep het evenement uitzendt, de andere een aantrekkelijk alternatief programma brengt. Zou in zo'n geval een van de aangesloten omroepen individueel exclusieve rechten hebben aangekocht, dan zou hij alleen veel minder van het evenement kunnen tonen, omdat een omroeporganisatie met een publieke opdracht niet slechts sport kan brengen maar verplicht is ook op momenten waarop belangrijke sportevenementen plaatsvinden, een gediversifieerd programma aan te bieden.

(61) Voorts maakt op internationaal niveau het verdelen van de rechten het mogelijk dat leden vanuit een land naar de landen van andere leden uitzenden, hetgeen de grensoverschrijdende verspreiding van programma's vergemakkelijkt. Volgens de desbetreffende regels van de ERU verkrijgen alle leden die aan de gemeenschappelijke verwerving van Eurovisie-rechten deelnemen, die rechten in volle omvang, ongeacht welk gebied zij met hun activiteit bestrijken, zodat het hun vrijstaat een grensoverschrijdend gebruik van de rechten te maken (behoudens de exclusiviteit of prioriteit ten gunste van het lid dat het signaal produceert). Dit betekent in de praktijk dat leden die per satelliet programma's naar kabelmaatschappijen of rechtstreeks naar de kijkers in de landen van andere leden zenden, dit kunnen doen zonder dat zij voor die landen de rechten op de uitgezonden programma's behoeven aan te kopen. Zolang de communautaire richtlijn tot coördinatie van bepaalde voorschriften betreffende het auteursrecht en met het auteursrecht verwante rechten op het gebied van de satellietom-

roep en de doorgifte via de kabel niet is aangenomen en in het nationale recht is omgezet, zou zonder het Eurovisie-systeem elke aangesloten omroeporganisatie die over de grenzen heen uitzendt, verplicht zijn voor alle landen welke zij met haar dienst bestrijkt, de televisierechten aan te kopen (althans bij overbrenging van satelliet naar kabelnet; wat directe uitzendingen per satelliet, geschikt voor individuele ontvangst, betreft, is de situatie niet in alle Lid-Staten duidelijk). Dit zou niet alleen hoge kosten met zich mee brengen, het zou ook moeilijk verwezenlijkbaar zijn, aangezien televisierechten doorgaans voor elk land afzonderlijk worden verleend, op basis van exclusiviteit. Het verdelen van de rechten overeenkomstig de ERU-regels maakt het bijgevolg voor de leden gemakkelijker om grensoverschrijdend actief te zijn, en draagt derhalve tot de ontwikkeling van een geïntegreerde Europese omroepmarkt bij.

- (62) Ook de deelneming van consortia die over een gespecialiseerde internationale sportzender beschikken, betekent een verbetering. Enerzijds kunnen de ERU-leden die van een dergelijk consortium deel uitmaken, aldus een grotere verscheidenheid aan sportprogramma's aanbieden, waaronder programma's over minderheidssporten en sportprogramma's met een educatieve, culturele of humanitaire inslag, die zij niet op hun algemene nationale netten kunnen brengen. Dit komt niet alleen de kijkers ten goede, die uit een ruimer aanbod kunnen kiezen, het is ook in het belang van de organisatoren van evenementen op het gebied van minder populaire sporten, voor wie het vaak moeilijk is die evenementen op de televisie te krijgen en er op die manier belangstelling voor te wekken. Anderzijds draagt het bestaan van een paneuropese sportzender die in heel Europa gemeenschappelijke programma's aanbiedt, tot de ontwikkeling van een geïntegreerde Europese omroepmarkt bij.

b) Uitwisseling van het televisiesignaal

- (63) De gemeenschappelijke verwerving en de verdeling van de rechten zijn ook een noodzakelijke voorwaarde voor de uitwisseling van het televisiesignaal, die de spil van het Eurovisie-systeem vormt. Deze uitwisseling leidt tot rationalisatie en kostenbesparing, omdat het signaal, door een lid geleverd, kosteloos door de andere leden kan worden gebruikt. Aldus krijgen met name leden in kleinere landen en het publiek in die landen de beschikking over programma's die de omroeporganisaties zich daar anders vanwege de produktiekosten moeilijk zouden kunnen veroorloven. Bovendien stimuleert het Eurovisie-systeem, omdat het op wederkerigheid berust, de productie van televisiesignalen. Als gevolg van de wederkerigheid en de solidariteit zal elke aangesloten omroeporganisatie zich verplicht voelen evenementen die in haar land plaatsvinden, te coveren, ook al is zij zelf niet in het evenement geïnteresseerd (bij voorbeeld omdat

er geen kampioen of ploeg uit het eigen land aan deelneemt), ten einde andere belangstellende leden in staat te stellen het uit te zenden. Dit leidt er andermaal toe dat meer programma's over sport, inzonderheid over minder populaire sporten, worden geproduceerd en op de televisie komen dan zonder het Eurovisie-systeem het geval zou zijn.

- (64) Voorts staat de administratieve en technische coördinatie in verband met de uitwisseling van programma's, waarvoor de ERU en de gastheeromroep zorgen, er enerzijds borg voor dat het signaal van hoge kwaliteit is en anderzijds dat optimaal met de verschillende behoeften van de individuele leden rekening wordt gehouden wat de voorzieningen voor commentaar, de selectie van evenementen wanneer een aantal diverse of gelijksoortige competities of wedstrijden tegelijk plaatsvinden (zoals bij voorbeeld bij de Olympische spelen, atletiekkampioenschappen enzovoort het geval is), het opstellen van programmaschema's, de presentatie, enzovoort betreft.
- (65) Ten slotte zorgt het Eurovisie-systeem met de levering van het signaal langs een gemeenschappelijk netwerk voor betrouwbare transmissiefaciliteiten. Die gemeenschappelijk netwerk, waarvan de leden de kosten gezamenlijk dragen, maakt andermaal een aanzienlijke rationalisatie en besparing mogelijk. Dank zij de planning op lange termijn en de coördinatie met betrekking tot de levering van het signaal, waarvoor het technisch centrum van de ERU zorgt en waarbij met de behoeften van de verschillende leden die de televisierechten onder elkaar verdelen, rekening wordt gehouden, heeft elk deelnemend lid de zekerheid over programma's van hoge kwaliteit te kunnen beschikken.

c) De toegangsregeling voor niet-leden

- (66) De mogelijkheid voor niet-leden om op contractuele basis toegang te verkrijgen vermindert niet alleen te hunnen opzichte het concurrentiebeperkend effect, maar brengt ook als zodanig bepaalde verbeteringen met zich. Omdat over het algemeen meer sport op de televisie komt, neemt de vraag naar secundaire, uitgestelde uitzendingen van belangrijke evenementen toe. Het kan met name voor sommige satelliet- en kabelzenders waarvan de technische mogelijkheden nog beperkt zijn en die moeilijk de hoge kosten voor het verwerven van de rechten op de live-uitzending of eerste uitzending en voor het produceren van het signaal zouden kunnen opbrengen, aantrekkelijk zijn om secundaire, uitgestelde uitzendingen te kunnen aanbieden. Dit wordt nu door de nieuwe toegangsregeling gemakkelijker gemaakt. Door het opstellen van gemeenschappelijke, objectieve regels die openbaar worden gemaakt en waarvan alle geïnteresseerde niet-aangesloten omroepen kennis kunnen nemen, wordt het beleid van de ERU en haar leden inzake het verlenen van toegang doorzichtiger en beter voorspelbaar, waardoor niet-leden gemakkelijker kunnen onderhandelen.

- (67) Bovendien vormt het een bijzonder voordeel voor internationale zenders die toegang willen verkrijgen, dat zij zich rechtstreeks tot de ERU kunnen wenden en niet gedwongen zijn met de leden in alle landen die zij met hun dienst bestrijken, afzonderlijk te negotiëren. Normaliter moeten internationale satellietzenders die kabelmaatschappijen bedienen, voor het verkrijgen van toegang tot sportprogramma's overeenkomsten sluiten met de verschillende omroeporganisaties die in de landen waarover de grensoverschrijdende dienst van deze zenders zich uitstrekt, de rechten in handen hebben. Omdat de situatie voor elk van de betrokken omroeporganisaties anders is en hun belangen niet gelijklopen, is dit zeer moeilijk haalbaar en in sommige gevallen zelfs onmogelijk te realiseren. In het kader van de toegangsregeling van de ERU daarentegen behoeven de internationale zenders maar met één partij te onderhandelen en zijn de condities voor alle betrokken landen gelijk, hetgeen de toegang voor die zenders in aanzienlijke mate vergemakkelijkt.

2. Een billijk aandeel in de voordelen voor de gebruikers

- (68) Het Eurovisie-systeem komt in die zin de consumenten, dat wil zeggen de kijkers, ten goede dat het de leden in staat stelt meer — zowel populaire als minder populaire sporten — en betere sportprogramma's te brengen dan zonder de voordelen van het systeem het geval zou zijn. Met name kunnen dank zij het Eurovisie-systeem de nationale leden in kleinere landen hun publiek een breed gamma van internationale sportevenementen aanbieden, voorzien van commentaar in hun eigen taal en toegesneden op hun specifiek-nationale interesse. Aangezien vanuit de meeste leden openbare instellingen zonder winstoogmerk zijn, is het aannemelijk dat zij de kostenbesparing die zij realiseren, aan hun kijkers zullen doorgeven en de aldus overgehouden middelen zullen aanwenden om andere attractieve programma's aan te kopen.

3. Onmisbaarheid van de beperkingen

- (69) De hierboven beschreven beperkingen van de mededinging zijn voor het bereiken van de bedoelde verbeteringen onmisbaar.
- a) Onmisbaarheid van de regels inzake de gemeenschappelijke onderhandelingen over en de gemeenschappelijke verwerving van rechten en de toegang op contractuele basis van niet-leden

- (70) De kostenbesparing en de rationalisatie waartoe het Eurovisie-systeem leidt, kunnen niet door middel van een minder restrictieve regeling worden verwezenlijkt. Het is inderdaad noodzakelijk dat aan de leden de verplichting wordt opgelegd zich van individuele onderhandelingen te onthouden, zodra

gemeenschappelijke onderhandelingen zijn begonnen. De goede afloop van die gemeenschappelijke onderhandelingen zou in gevaar worden gebracht, indien leden elk voor zich over nationale of internationale rechten zouden gaan negotiëren. Er zij op gewezen dat op het moment waarop de gemeenschappelijke onderhandelingen mislukt worden verklaard, de leden de vrijheid herkrigen om afzonderlijk besprekingen aan te vatten. Voorts is vereist dat de leden in elk concreet geval onderling tot overeenstemming komen over de financiële en andere voorwaarden voor de verwerving van de rechten en over de wijze waarop zij deze verdelen. Aangezien geen twee sportevenementen gelijk zijn en dus telkens een andere aanpak nodig is, is het onvermijdelijk dat de leden van geval tot geval de condities voor de aankoop van de rechten met elkaar afspreken.

- (71) De toegangsregeling voor niet-leden, die op verzoek van de Commissie ingrijpend is gewijzigd, behelst evenmin restricties die voor het bereiken van de hierboven beschreven doelstellingen niet onmisbaar zijn. De nieuwe regeling zal de exclusiviteit van de uit hoofde van Eurovisie-overeenkomsten verworven rechten beperken en zal niet-leden toegang verlenen onder redelijke voorwaarden, zowel wat het tijdstip en de omvang van hun uitzendingen als wat de financiële condities betreft. Bepaalde voorwaarden zijn nu veel minder restrictief dan voorheen het geval was. Dit geldt vooral voor de beperkingen inzake het tijdstip, het aantal en de omvang van de uitzendingen door niet-leden en voor de embargo's. Wat voor de ERU-leden aan exclusiviteit overblijft, is noodzakelijk opdat hun investeringen (royalty's voor de aankoop van de rechten, kosten voor het produceren van het signaal, enzovoort) een redelijk rendement zouden hebben. Het moet worden beklemtoond dat de ERU-leden elk voor hun eigen land desgewenst onder gunstiger voorwaarden toegang kunnen verlenen. Wat de financiële condities betreft, is voorts belangrijk dat eventuele geschillen aan arbitrage zullen worden onderworpen, hetgeen garandeert dat de prijzen billijk zullen zijn.

- b) Onmisbaarheid van het voorbehouden van het lidmaatschap aan omroeporganisaties met een publieke opdracht

- (72) Het is noodzakelijk dat de deelneming aan het Eurovisie-systeem wordt gereserveerd voor omroeporganisaties met een publieke opdracht die aan bepaalde objectieve criteria inzake de productie en de verscheidenheid van hun programma's en het bestrijken van de nationale bevolking voldoen. De uitwisseling van programma's, die de kern van het Eurovisie-systeem vormt, berust op wederkerigheid en solidariteit, en er wordt daarbij geen rekening gehouden met wat de individuele leden daadwerkelijk inbrengen en ontvangen. Er wordt van uitge-

gaan dat elk lid met betrekking tot internationale evenementen die in zijn land plaatsvinden, zich naar best vermogen zal inspannen om ten behoeve van alle geïnteresseerde leden over de televisierechten te onderhandelen en deze te verwerven en om het signaal te produceren en hun dit kosteloos ter beschikking te stellen. Een dergelijk systeem kan alleen werken tussen omroeporganisaties met een publieke opdracht, die zonder zich om de kosten-batenverhouding te bekommeren, in het kader van die opdracht een zo breed mogelijk gamma van sportprogramma's aanbieden.

- (73) Het is meer bepaald noodzakelijk dat de deelnemende leden zelf een aanzienlijk gedeelte van hun programma's produceren; dit is anders bij sommige van de nieuwe commerciële zenders, die veeleer tot kant-en-klare sportprogramma's hun toevlucht nemen. Voorts is het van essentieel belang dat zij gediversifieerde programma's, bestemd voor alle groepen van de bevolking, brengen; wat sportprogramma's betreft, betekent dit dat zij, ongeacht of de betrokken investering rendoert, ook aan minder populaire sporten aandacht moeten besteden.

- (74) Het is van vitaal belang dat zij de gehele bevolking van het land bereiken. Enerzijds is dit noodzakelijk opdat het gemeenschappelijke netwerk dat de Eurovisie-leden met elkaar verbindt en waarlangs de programma's worden uitgewisseld, het Eurovisie-gebied volledig zou bestrijken en alle leden daartoe een evenredige bijdrage zouden leveren. Anderzijds zou het imago van de ERU als een vereniging van omroeporganisaties met een publieke opdracht die in het algemeen belang een dienst inzake programma's verstrekken ernstig kunnen worden geschaad, indien ten gevolge van het beperkte zendbereik van sommige leden gedeelten van het publiek in een land niet de kans zouden krijgen belangrijke evenementen te bekijken. Dit zou niet alleen ongenoegen bij de kijkers en de publieke opinie opwekken, zoals blijkt uit de recente controverses in sommige Lid-Staten waar particuliere omroepen met een beperkt zendbereik de rechten op populaire evenementen hadden verworven, waardoor een deel van de bevolking van het land van die evenementen verstoken bleef. Het zou ook de onderhandelingspositie van de ERU-leden ten opzichte van de organisatoren van sportprogramma's verzwakken, aangezien deze laatsten doorgaans een zo ruim mogelijk publiek willen bereiken en er in sommige gevallen weinig voor zullen voelen hun rechten te verkopen aan omroepen, die hun programma's slechts tot bij een deel van de bevolking brengen.

- (75) Het zij benadrukt dat de nieuwe commerciële zenders, al worden zij normaliter niet als lid aanvaard, desniettemin op contractuele basis toegang kunnen verkrijgen en aldus eveneens van het Eurovisie-systeem kunnen profiteren. Sommige van de nieuwe commerciële omroepen, waarvan de aanvraag om als lid te worden toegelaten was afgevoerd, hebben desalniettemin overeenkomsten

inzake toegang op contractuele basis met de ERU en/of haar leden gesloten.

- (76) Het is voorts noodzakelijk dat de deelneming van gespecialiseerde sportzenders aan het Eurovisiesysteem wordt beperkt tot internationale (paneuropese) zenders die worden geëxploiteerd door consortia welke uitsluitend uit actieve ERU-leden bestaan, die zelf een publieke opdracht vervullen. Van zuiver commerciële sportzenders, geëxploiteerd door niet-ERU-landen, kan bezwaarlijk worden verwacht dat zij de aan het Eurovisiesysteem ten grondslag liggende beginselen van wederkerigheid en solidariteit (zie overweging 72), die onder meer hierin tot uiting komen dat tussen de programma's van de door de ERU gesteunde sportzenders en die van de algemene omroepen van de ERU-leden een zekere complementariteit bestaat, zullen respecteren.

4. Geen mogelijkheid tot uitschakeling van de mededinging

- (77) De regels inzake het Eurovisie-systeem geven de deelnemende leden niet de mogelijkheid om voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten de mededinging uit te schakelen. Aangezien de gemeenschappelijke onderhandelingen over en de gemeenschappelijke verwerving van televisierechten in de praktijk enkel betrekking hebben op internationale en niet op nationale evenementen, terwijl deze laatste toch het onderwerp van de meeste sportprogramma's op de televisie vormen, heeft het Eurovisie-systeem slechts gevolgen voor een gedeelte van de markt. Bovendien moet zelfs wat internationale evenementen betreft, rekening worden gehouden met een toenemende concurrentie, buiten het Eurovisie-systeem, van onafhankelijke omroepen, die de laatste jaren de rechten op een aantal evenementen welke traditioneel door de ERU-leden werden uitgezonden, in handen hebben gekregen.

C. Artikel 90, lid 2

- (78) Artikel 90, lid 2, heeft niet tot gevolg dat artikel 85 niet van toepassing is. Omroeporganisaties met een publieke opdracht, waaraan van overheidswege wettelijke verplichtingen zijn opgelegd, kunnen met diensten van algemeen economisch belang zijn belast⁽¹⁾. Er bestaat echter geen gevaar dat de toepassing van de mededingingsregels de vervulling van hun bijzondere taak, bestaande in het aanbieden van gevarieerde en evenwichtige programma's voor alle groepen van de bevolking, waaronder een zekere hoeveelheid sportprogramma's, en het verwerven van de desbetreffende televisierechten, zou kunnen verhinderen.
- (79) Zonder de voordelen van het Eurovisie-systeem, zoals in de overwegingen 58 tot en met 67 beschreven, zou het ongetwijfeld moeilijker en duurder zijn om internationale sportevenementen te verslaan en de rechten te verwerven, met als gevolg dat

⁽¹⁾ Zaak 155/73, Sacchi, op. cit.

minder evenementen zouden worden uitgezonden, zeker door kleinere leden in kleine landen. Dat de vervulling van haar bijzondere taak wordt bemoeilijkt, is echter op zich niet voldoende om een onderneming voor toepassing van de uitzonderingsbepalingen in artikel 90, lid 2, in aanmerking te laten komen. Blijkens de ondubbelzinnige bewoordingen van deze bepalingen is vereist dat de toepassing van de mededingingsregels de vervulling van die taak onmogelijk maakt. Het Hof van Justitie heeft dan ook uitgesproken dat televisie-maatschappijen, wanneer zij in sommige Lid-Statens met diensten van algemeen economisch belang zijn belast, de mededingingsregels moeten naleven, voor zover dit niet aantoonbaar onverenigbaar met de vervulling van hun taak is⁽¹⁾. Dit is, althans voor het ogenblik, niet het geval.

D. De artikelen 6 en 8 van Verordening nr. 17

- (80) Overeenkomstig artikel 6, lid 1, van Verordening nr. 17 dient deze beschikking van toepassing te worden verklaard vanaf de dag waarop de gewijzigde regels inzake de toegang op contractuele basis van niet-leden zijn aangemeld, te weten 26 februari 1993.
- (81) Gelet op de structuur en de ontwikkeling van de relevante markt en op het effect dat de aangemelde regels daarop hebben, dient overeenkomstig artikel 8, lid 1, van Verordening nr. 17 voor de duur van vijf jaar een ontheffing te worden verleend.
- (82) Ten einde te waarborgen dat derden op contractuele basis toegang tot de in het kader van Eurovisie verworven televisierechten op sportevenementen kunnen verkrijgen, dienen de overeenkomsten met de titularissen van het recht (organisatoren van sportevenementen of rechtenbureaus) een dergelijke toegang op contractuele basis mogelijk maken. Op de ERU en haar leden dient bijgevolg de verplichting te rusten enkel overeenkomsten te sluiten die hetzij de ERU en haar leden toestaan toegang te verlenen, hetzij de titularissen van het recht toestaan overeenkomstig de toegangsregeling of, met instemming van de ERU, onder gunstiger voorwaarden toegang te verlenen aan derden.
- (83) Om het voor de Commissie gemakkelijker te maken tijdens de periode waarvoor de ontheffing geldt, na te gaan of de aan de ontheffing verbonden voorwaarden vervuld blijven en met name of de voorwaarden inzake het lidmaatschap en de regels inzake de toepassing op contractuele basis op een behoorlijke, redelijke en niet-discriminerende wijze worden toegepast, dient aan de ERU de verplichting te worden opgelegd de Commissie van elke wijziging van of toevoeging aan de aangemelde

regels, van alle arbitrageprocedures inzake geschillen uit hoofde van de toegangsregeling en van alle beslissingen betreffende aanvragen van derden om als lid te worden toegelaten, op de hoogte te brengen,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN :

Artikel 1

Het bepaalde in artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag wordt overeenkomstig artikel 85, lid 3, voor de periode van 26 februari 1993 tot en met 25 februari 1998 buiten toepassing verklaard voor de statutaire bepalingen en andere regels van de ERU inzake de verwerving van televisierechten op sportevenementen, de uitwisseling van sportprogramma's in het kader van Eurovisie en de toegang op contractuele basis van derden tot die programma's.

Artikel 2

Aan de bij artikel 1 verleende ontheffing zijn de volgende voorwaarden verbonden :

- 1) de ERU en haar leden verwerven enkel op collectieve wijze televisierechten op sportevenementen bij wege van overeenkomsten waarbij het hetzij de ERU en haar leden is toegestaan toegang te verlenen, hetzij de titularissen van het recht is toegegaan overeenkomstig de toegangsregeling of, met instemming van de ERU, onder voorwaarden die gunstiger voor het niet-lid zijn, toegang te verlenen aan derden ;
- 2) de ERU brengt de Commissie van elke wijziging van of toevoeging aan de aangemelde regels, van alle arbitrageprocedures inzake geschillen uit hoofde van de toegangsregeling en van alle beslissingen betreffende aanvragen van derden om als lid te worden toegelaten, op de hoogte.

Artikel 3

Deze beschikking is gericht tot :
Union européenne de la Radiodiffusion,
Ancienne route 17A,
CH-1218 Grand-Saconnex (Genève).

Gedaan te Brussel, 11 juni 1993.

Voor de Commissie

Karel VAN MIERT

Lid van de Commissie

⁽¹⁾ Zaak 155/73, Sacchi, op. cit.